

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ദശമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദശമഃ സർഗഃ ॥

കൈകേയഃ സദ്മനി സമാഗതസ്യ ദശരഥസ്യ താം
കോപദവനഗതാമവലോക്യ ദുഃഖം തേന തസ്യൈ സാന്ത്വനാപ്രദാനം
ച

വിദർശിതാ യദാ ദേവീ
കുബ്ജയാ പാപയാ ഭൃശം |
തദാ ശേതേ സു സാ ഭൂമൗ
ദിഗ്ധവിഭോവ കിന്നരീ || 2.10.1 ||

നിശ്ചിത്യ മനസാ കൃത്യം
സാ സമൃഗിതി ഭാമിനീ |
മന്മരാധൈ ശന്നൈഃ സർവ -
മാചചക്ഷേ വിചക്ഷണാ || 2.10.2 ||

സാ ദീനാ നിശ്ചയം കൃത്യാ
മന്മരാവാക്യമോഹിതാ |
നാഗകന്ധേവ നിഃശ്വസ്യ
ദീർഘമുഷ്ണം ച ഭാമിനീ || 2.10.3 ||

മുഹൂർതം ചിന്തയാമാസ
മാർഗമാത്മസുഖാവഹം |

സാ സുഹൃച്ഛാർഥകാമാ ച
തം നിശദ്യ വിനിശ്ചയം || 2.10.4 ||

ബഭൂവ പരമപ്രീതാ
സിദ്ധിം പ്രാപ്യേവ മന്മരാ |
അഥ സാ രുഷിതാ ദേവീ
സദ്യക്യത്യാ വിനിശ്ചയം || 2.10.5 ||

സംവിവേശാബലാ ഭൂമൗ
നിവേശ്യ ഭൂകുടിം മുഖേ |
തതശ്ചിത്രാണി മാൽയാനി
ദിവ്യാൻയാദരണാനി ച || 2.10.6 ||

അപവിധാനി കൈകേയോ
താനി ഭൂമിം പ്രപേദിരേ |
തയാ താൻയപവിധാനി
മാൽയാൻയാദരണാനി ച || 2.10.7 ||

അശോഭയന്ത വസുധാം
നക്ഷത്രാണി യഥാ നദഃ |
ക്രോധാഗാരേ ച പതിതാ
സാ ബഭൗ മലിനാംബരാ || 2.10.8 ||

ഏകവേണീം ദൃഢാം ബദ്ധ്യാ
ഗതസത്തേവ കിന്നരീ |
ആജ്ഞാപ്യ തു മഹാരാജോ
രാഘവസ്യാദിഷേചനം || 2.10.9 ||

ഉപസ്ഥാനമനുജ്ഞാപ്യ
പ്രവിവേശ നിവേശനം |

അദ്യ രാമാഭിഷേകോ വൈ
പ്രസിദ്ധ ഇതി ജ്ഞതിവാൻ || 2.10.10 ||

പ്രിയാർഹോ പ്രിയമാഖ്യാതും
വിവേശാന്തഃപുരം വശീ |
സ കൈകേയ്യാ ഗൃഹം ശ്രേഷ്ഠം
പ്രവിവേശ മഹായശാഃ || 2.10.11 ||

പാണ്ഡുരാഭ്രമിവാകാശം
രാഹുയുക്തം നിശാകരഃ |
ശുകബർഹിസമായുക്തം
ക്രൗഞ്ചഹംസരുതായുതം || 2.10.12 ||

വാദിത്രരവസംഘൃഷ്ടം
കുബ്ജ്ജവാമനികായുതം |
ലതാഗൃഹൈശ്ചിത്രഗൃഹൈ -
ശ്ചമ്പകാശോകശോഭിതൈഃ || 2.10.13 ||

ദാന്തരാജതസൗവർണ -
വേദികാഭിഃ സമായുതം |
നിത്യപുഷ്പഫലൈർവൃക്ഷൈ -
ർവാപീഭിരുപശോഭിതം || 2.10.14 ||

ദാന്തരാജതസൗവർണൈഃ
സംവൃതം പരമാസനൈഃ |
വിവിയൈരന്നപാനൈശ്ച
ഭക്ഷ്യശ്ച വിവിയൈരപി || 2.10.15 ||

ഉപപന്നം മഹാർഹൈശ്ച
ഭൂഷണൈസ്ത്രിഭിവാപമം |

സ പ്രവിശ്യ മഹാരാജഃ
സ്വമന്തഃപുരമൃദ്ധിമത് || 2.10.16 ||

ന ദദർശ സ്ത്രീയം രാജാ
കൈകേയിം ശയനോത്തമേ |
സ കാമബലസംയുക്തോ
രത്യർഥി മനുജാധിപഃ || 2.10.17 ||

അപശ്യൻ ദധിതാം ദാർയാം
പപ്രച്ഛ വിഷസാദ ച |
നഹി തസ്യ പുരാ ദേവീ
താം വേലാമത്യവർതത || 2.10.18 ||

ന ച രാജാ ഗൃഹം ശൂന്യം
പ്രവിവേശ കദാചന |
തതോ ഗൃഹഗതോ രാജാ
കൈകേയിം പര്യപൃച്ഛത || 2.10.19 ||

യഥാപുരമവിജ്ഞായ
സ്യാർഥലിപ്ലമപണ്ഡിതാം |
പ്രതിഹാരി ത്യഥോവാച
സന്ത്രസ്താ തു കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.10.20 ||

ദേവ ദേവീ ഭൃശം ക്രുദ്ധാ
ക്രോധാഗാരമഭിദ്രുതാ |
പ്രതീഹാർയാ വചഃ ശ്രുത്യാ
രാജാ പരമദുർമനഃ || 2.10.21 ||

വിഷസാദ പുനർഭൂയോ
ലുലിതവ്യാകുലേന്ദ്രിയഃ |

തത്ര താം പതിതാം ഭൂമൗ
ശയാനാമതഥോചിതാം || 2.10.22 ||

പ്രതപ്ത ഇവ ദുഃഖേന
സോപശ്യജ്ജഗതീപതിഃ |
സവൃദ്ധസ്തരുണീം ഭാർയാം
പ്രാണേഭ്യോപി ഗരീയസീം || 2.10.23 ||

അപാപഃ പാപസങ്കൽപാം
ദദർശ ധരണീതലേ |
ലതാമിവ വിനിഷ്കൃത്താം
പതിതാം ദേവതാമിവ || 2.10.24 ||

കിന്നരീമിവ നിർധൂതാം
ച്യുതാമപ്ലരസം യഥാ |
മായാമിവ പരിഭ്രഷ്ടാം
ഹരിണീമിവ സംയതാം || 2.10.25 ||

കരേണുമിവ ദിഗ്ധേന
വിദ്ധാം മൃഗയുനാ വനേ |
മഹാഗജ ഇവാരൺധേ
സ്സേഹാത് പരമദുഃഖിതാം || 2.10.26 ||

പരിമുജ്യ ച പാണിഭ്യാ -
മദിസന്ത്രസ്തചേതനഃ |
കാമീ കമലപത്രാക്ഷീ -
മുവാച വനിതാമിദം || 2.10.27 ||

ന ത്യേഹമഭിജ്ഞാനാമി
ക്രോധമാത്മനി സംശ്രിതം |

ദേവി കേനാഭിയുക്താസി
കേന വാസി വിമാനിതാ || 2.10.28 ||

യദിദം മമ ദുഃഖായ
ശേഷേ കൽയാണി പാഠസുഷു |
ദുമൗ ശേഷേ കിമർഥം ത്വം
മയി കൽയാണചേതസി || 2.10.29 ||

ദുതോപഹതചിത്തേവ
മമ ചിത്തപ്രമാമിനി |
സന്തി മേ കുശലാ വൈദ്യാ -
സ്തുഭിതുഷ്ടാശ്ച സർവശഃ || 2.10.30 ||

സുഖിതാം ത്യാം കരിഷ്യന്തി
വ്യാധിമാചക്ഷ്യ ഭാമിനി |
കസ്യ വാപി പ്രിയം കാർയം
കേന വാ വിപ്രിയം കൃതം || 2.10.31 ||

കഃ പ്രിയം ലഭതാമദ്യ
കോ വാ സുമഹദപ്രിയം |
മാ രൗത്സീർമാ ച കാർഷീസ്ത്വം
ദേവി സമ്പരിശോഷണം || 2.10.32 ||

അവധ്യാ വധ്യതാം കോ വാ
വധ്യഃ കോ വാ വിമുച്യതാം |
ദരിദ്രഃ കോ ദവേദാധ്യാ
ദ്രവ്യവാൻ വാപ്യകിഞ്ചനഃ || 2.10.33 ||

അഹം ച ഹി മദീയാശ്ച
സർവേ തവ വശാനുഗാഃ |

ന തേ കഞ്ചിദഭിപ്രായം
വ്യാഹന്തുമഹമുത്സഹേ || 2.10.34 ||

ആത്മനോ ജീവിതേനാപി
ബ്രൂഹി യൻമനസി സ്ഥിതം |
ബലമാത്മനി ജാനന്തി
ന മാം ശങ്കിതുമർഹസി || 2.10.35 ||

കരിഷ്യാമി തവ പ്രീതിം
സുകൃതേനാപി തേ ശപേ |
യാവദാവർതതേ ചക്രം
താവതീ മേ വസുന്ധരാ || 2.10.36 ||

ദ്രാവിഡാഃ സിന്ധുസൗവീരാഃ
സൗരാഷ്ട്രാ ദക്ഷിണാപമാഃ |
വംഗാംഗമഗധാ മത്സ്യാഃ
സമൃദ്ധാഃ കാശികോസലാഃ || 2.10.37 ||

തത്ര ജാതം ബഹു ദ്രവ്യം
ധനധാന്യമജ്ജാവികം |
തതോ വൃണീഷ്യ കൈകേയി
യദ് യത് ത്വം മനസേച്ഛസി || 2.10.38 ||

കിമായാസേന തേ ഭീരു
ഉത്തിഷ്ടോത്തിഷ്ട ശോഭനേ |
തത്ത്വം മേ ബ്രൂഹി കൈകേയി
യതസ്തേ ഭയമാഗതം |
തത് തേ വ്യപനയിഷ്യാമി
നീഹാരമിവ രശ്മിവാൻ || 2.10.39 ||

തഥോക്താ സാ സമാശ്വസ്താ

വക്തുകാമാ തദപ്രിയം |

പരിപീഡയിതും ഭൂയോ

ദർതാരമുപചക്രമേ || 2.10.40 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ദശമഃ സർഗഃ ||